

Tussenrapportage 3 - 2019 (TR3)

CORSANUMMER 19BIJ10077

Inleiding - Leeswijzer	3
Financiële samenvatting	5
Programma 1 Openbare orde en veiligheid	12
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	13
Programma 3 Economische zaken	15
Programma 4 Onderwijs	16
Programma 5 Cultuur, sport en recreatie	17
Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	21
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	24
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	26
Programma 9 Financiën en bedrijfsvoering	29
Programma 10 Algemeen bestuur	31
Algemene dekkingsmiddelen	32

INLEIDING - LEESWIJZER

Voor u ligt de derde tussenrapportage van 2019. Deze rapportage is een onderdeel van onze planning & control cyclus. Vier maal per jaar rapporteren we over de beleidsinhoudelijke- en financiële voortgang van de programmabegroting.

De beleidsmatige voortgang brengen we in beeld aan de hand van de speerpunten uit de Uitvoeringsagenda 2018-2022. Per programma zijn eventuele nieuwe ontwikkelingen en/of afwijkingen van deze speerpunten in beeld gebracht.

Op grond van de realisatie van de eerste zes maanden van dit jaar, verwachten we in deze tussenrapportage een voordelig rekeningsaldo van € 4,4 miljoen.

Ten opzichte van de tweede tussenrapportage betekent dit een positieve bijstelling van € 4,8 miljoen. Deze bijstelling is voornamelijk toe te schrijven aan de grondexploitatie (€ 4,1 miljoen) en een verhoging van de algemene uitkering (€ 1,5 miljoen). Tegenover deze voordelen verwachten we een tekort van € 0,8 miljoen op diverse overige budgetten.

In de primaire begroting raamden we een voordeel van € 2,1 miljoen voor 2019. Op basis van deze tussenrapportage verwachten we dus een verdubbeling van het resultaat. Zoals u kunt zien in onderstaande tabel zijn de tussentijdse afwijkingen opgebouwd uit € 5,7 miljoen eenmalige meevallers (extra opbrengst precario kabels en leidingen alsmede opbrengsten uit grondexploitaties) en daarnaast uit € 3,4 miljoen structurele nadelen (voornamelijk Sociaal Domein).

Effect tussenrapportages op begroting 2019 (bedragen x € 1.000)		Totaal	Incidenteel	Structureel
Primaire begroting 2019		2.144	0	2.144
Tussentijdse afwijkingen:				
	Structureel saldo TR 3 en TR4 2018	-272	0	-272
	TR 1-2019	2.091	2.335	-244
	TR 2-2019	-4.392	-1.105	-3.287
	TR 3-2019	<u>4.827</u>	<u>4.487</u>	<u>340</u>
Saldo tussentijdse afwijkingen		2.254	5.717	-3.463
Verwacht resultaat 2019		4.398	5.717	-1.319

De structurele druk op onze begrotingsruimte maakten we al zichtbaar in de Kadernota 2020. In afwachting van (structurele) compensatie van het rijk, stelden we u daarin voor om een deel van de algemene reserve beschikbaar te houden voor de tijdelijke dekking van de extra lasten voor het Sociaal Domein. Inmiddels is duidelijk dat het rijk een deel van de kosten compenseert, maar vooralsnog op incidentele basis. Zij zien daarbij een ook een rol voor de gemeenten om de begrotingsdruk op het Sociaal Domein op te vangen. De effect hiervan op ons meerjarenperspectief maken we inzichtelijk in de begroting 2020-2023.

Leeswijzer

De voortgang duiden we aan de hand van drie indicatoren:

- Kwaliteit: wat is de inhoudelijke stand van zaken? Wordt de doelstelling of het resultaat behaald?
- Tijd: wordt de einddatum van het speerpunt behaald?
- Geld: wordt de uitvoering van het speerpunt binnen het budget gerealiseerd?

En met behulp van kleuren geven we de stand van zaken weer:

- **Grijs:** de activiteit/het project is nog niet gestart
- **Groen:** de activiteit/het project heeft een goed resultaat volgens oorspronkelijke kaders (kwaliteit), wordt binnen de planning (tijd) gerealiseerd en wordt binnen het budget (geld) gerealiseerd.
- **Oranje:** er wordt afgeweken van de oorspronkelijke doelstelling/resultaat (kwaliteit), wijkt af van de oorspronkelijke planning (tijd) of wijkt af van het oorspronkelijke budget (geld).
- **Rood:** er is sprake van een dusdanige afwijking van de oorspronkelijke doelstelling/resultaat (kwaliteit), wijkt dusdanig af van de oorspronkelijke planning (tijd) of wijkt dusdanig af van het oorspronkelijke budget (geld), dat een nieuw besluit moet worden genomen.

FINANCIËLE SAMENVATTING

In het staatje hieronder is het verloop van het begrotingssaldo 2019 weergegeven.

Verloop begrotingssaldo 2019	
Positief begrotingssaldo Programmabegroting 2019	+2.144.600
Structurele doorwerking TR3 - 2018 (nadeel)	- 79.458
Structurele doorwerking TR4 - 2018 (nadeel)	- 193.070
Mutaties TR1 - 2019	+2.090.795
Mutaties TR2 - 2019	- 4.392.137
Actueel begrotingssaldo 2019 voor opstellen TR3	- 429.270 (negatief)

Hieronder vatten wij de financiële mutaties van deze tussenrapportage samen en geven wij op basis daarvan een nadere indicatie van het te verwachten rekeningssaldo 2019.

Totaaloverzicht financiële mutaties	TR1	TR2	TR3	Totaal
A. Exploitatiebudgetten	+2.183.795	- 3.855.028	- 538.000	- 2.209.233 nadeel
B. Investeringskredieten	0	- 12.109	0	- 12.109 nadeel
C. Algemene Uitkering	- 93.000	0	+ 1.586.000	+1.493.000 voordeel
D. Personeel	0	- 525.000	-342.000	- 867.000 nadeel
E. Grondexploitatie	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>+ 4.121.100</u>	<u>+ 4.121.100</u> voordeel
Mutaties totaal	+ 2.090.795	- 4.392.137	+ 4.827.100	+ 2.525.758 voordeel

De budgetafwijkingen van het Sociaal Domein worden met ingang van deze tussenrapportage gepresenteerd onder onderdeel A. Exploitatiebudgetten. Inhoudelijk informeren wij u over het Sociaal Domein middels de Monitor Sociaal Domein.

Het bijgestelde **voordelige begrotingssaldo** na TR3 bedraagt:

Saldo voor TR3	- 429.270
Mutaties TR3	<u>+ 4.827.100</u>
	+ 4.397.830

A. Exploitatiebudgetten

Door de budgethouders is verslag gedaan van de ontwikkeling van uitgaven en inkomsten ten opzichte van de actuele ramingen van de exploitatiebudgetten 2019. In de tussenrapportage brengen we de afwijkingen groter dan € 50.000 per subtaakveld in beeld.

Het onderdeel exploitatiebudgetten resulteert in een **nadeel** van **€ 538.000**. In het staatje hieronder staan de mutaties per programma. Bij de programma's zelf staan de afzonderlijke mutaties toegelicht.

Mutaties exploitatiebudgetten per programma	Totaal	Incidenteel	Structureel
1. Openbare orde en veiligheid	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0
3. Economische zaken	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0
5. Cultuur, sport en recreatie	-100.000	-100.000	0
6. Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	-160.000	0	-160.000
7. Volksgezondheid en milieu	-55.000	-55.000	0
8. Ruimtelijke ordening	0	0	0
9. Financiën en bedrijfsvoering	0	0	0
10. Algemeen bestuur	-140.000	-140.000	0
Totaal programma's	-455.000	-295.000	-160.000
Algemene dekkingsmiddelen	-83.000	0	-83.000
Totaal TR3		-538.000	-295.000
			-243.000

B. Financiële consequenties investeringskredieten

In de investeringen zijn in de TR3 geen mutaties.

C. Algemene uitkering

Op grond van de meicirculaire ramen we de algemene uitkering bij met € 1.586.000. Hiervan heeft € 893.000 alleen betrekking op 2019 (incidenteel). Het resterende deel van de extra inkomst (€ 693.000) kent een structureel karakter en is dan ook verwerkt in de meerjarenbegroting 2020-2023.

Hieronder leest u een korte specificatie van de mutatie.

In TR1-2019 en TR2-2019 was voor de Algemene Uitkering (AU) nog uitgegaan van de decembercirculaire 2018. Op vrijdag 31 mei 2019, is de meicirculaire AU verschenen. De meicirculaire is van oudsher een belangrijke circulaire met veel mutaties. De meicirculaire 2019 is daarop geen uitzondering. De belangrijkste financiële mutaties zijn de volgende:

1. Afrekeningen 2018

De definitieve vaststelling van het accres 2018 leidt tot een lagere algemene uitkering van € 315.000.

De rijksuitgaven waren vooral lager op zorg, defensie en infrastructuur.

De afrekening van het BTW Compensatiefonds (BCF) 2018 leidt eveneens tot een nadeel van € 157.000 (inc.) Gemeenten hebben meer gedeclareerd bij het BCF dan gedacht in de septembercirculaire 2018, waardoor de ruimte onder het plafond kleiner is geworden.

2. Aanpassing accres

Het accres 2019 is lager ten opzichte van de septembercirculaire 2018. Daarnaast stijgt de uitkeringsbasis en zijn de aantallen (inwoners, aantal jongeren, aantal ouderen ed.) gestegen. Per saldo leidt dit tot een structureel voordeel van € 88.000. Vanaf 2020 dalen de accressen verder, hoofdzakelijk als gevolg van een lagere loon- en prijsontwikkeling. In totaal gaat het t/m 2023 om € 603 miljoen. Dit komt voor Overbetuwe neer op bijna € 1,4 miljoen structureel in 2023. Hiermee is

in de Kadernota 2020 nog geen rekening gehouden. Tegenover dit grote nadeel staan echter twee aanzienlijke structurele voordelen, te weten een stijging van de uitkeringsbasis met 4 punten en de actualisatie van de aantallen. Hierdoor blijft het **structurele nadeel beperkt tot ca. € 0,4 miljoen in 2023**.

3. Extra eenmalige middelen jeugdhulp 2019, 2020 en 2021

Het rijk stelde extra middelen beschikbaar voor de jeugdzorg (€ 400 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en € 300 miljoen in 2021). Het gaat om drie eenmalige bedragen, waarvan nog niet duidelijk is of en zo ja in welke mate er een structureel karakter in zit. Voor Overbetuwe leidt dit tot de volgende bijdrage:

2019	€ 1,063 miljoen
2020	€ 0,833 miljoen
2021	€ 0,864 miljoen

In de Kadernota 2020 is aan de lastenkant ook al rekening gehouden met hogere lasten jeugdzorg. De aanvullende middelen van het Rijk waren toen nog niet bekend, maar worden verwerkt in de begroting 2020-2023.

4. loon- en prijscompensatie 2019 in het sociaal domein

In 2019 wordt de structurele loon/prijsmutatie (hierna: LPO) voor de **integratie-uitkering Sociaal Domein** voor de laatste keer apart gecompenseerd. Met ingang van 2020 is de compensatie onderdeel van de accressen. Voor Overbetuwe komt dat neer op een structurele verhoging van de algemene uitkering met € 605.000.

Een aantal deeltaken in het Sociaal Domein zijn nog niet overgeheveld naar de algemene uitkering. Het gaat dan om Beschermd Wonen, Voogdij 18+ en Participatie. De loon en prijscompensatie voor deze taken blijft derhalve gecompenseerd worden. Voor Overbetuwe betekent dit een eenmalig voordeel van € 302.000.

Samenvattende financiële consequenties 2019:

Eenmalig nadeel afrekening accres 2018	-/-	€ 315.000
Eenmalig nadeel afrekening BCF 2018	-/-	€ 157.000
Eenmalig voordeel extra middelen jeugdhulp	+	€ 1.063.000
Eenmalig voordeel LPO SD niet overgeheveld	+	€ 302.000
Totaal eenmalig 2019		€ 893.000 voordeel

Structureel voordeel accres, uitkeringsbasis en aantallen	+	€ 88.000
Structureel voordeel LPO SD overgeheveld deel	+	€ 605.000
Totaal structureel 2019		€ 693.000 voordeel

Totaal dus een **voordeel voor 2019** van **€ 1.586.000**, op te nemen in TR3-2019.

Taakmutaties of specifieke gelden

Voor de volgende (nieuwe) activiteiten ontvangen we in 2019 via de algemene uitkering een vergoeding:

- Organisatie waterschapsverkiezingen:	€ 33.533 (eenmalig)
- Verhoging taalniveau statushouders:	€ 55.271 (eenmalig)
- Sportakkoord:	€ 15.000 (eenmalig)
- Bommenregeling:	€ 499.740 (eenmalig)
- Maatschappelijke begeleiding:	€ 94.800 (eenmalig)

Tegenover deze inkomsten staan ook extra lasten. Beiden worden via op basis van deze tussenrapportage verwerkt in de begroting 2019.

D. Personeel

CAO principeakkoord.

De VNG en de vakbonden hebben een principeakkoord over de nieuwe cao voor gemeentepersoneel. Het akkoord bevat onder andere afspraken over de salarisontwikkeling, de

transitievergoeding en een werkgeversbijdrage voor de ziektekosten (2019) en vanaf 2020 een bijdrage aan de vakbonden. De CAO heeft een looptijd van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Op dit moment vindt er een ledenraadpleging plaats. Bij een positieve uitkomst van de ledenraadpleging wordt de nieuwe CAO half september 2019 vastgesteld. De financiële effecten, **incidenteel € 232.000 en structureel € 110.000** staan in onderstaand schema gespecificeerd.

De financiële effecten voor 2020 worden meegenomen in de Begroting 2020.

Reden	2019
3,25% loonstijging per 1 oktober 2019	63.000
Eenmalige uitkering van € 750,- bruto in oktober 2019	232.000
Werkgeversbijdrage voor de ziektekosten	47.000
TOTAAL financiële effecten voor 2019	€ 342.000

E. Grondcomplexen

Met deze rapportage wordt voor de grondexploitaties vooruitgekeken op de resultaten in de jaarrekening 2019.

Verwacht resultaat jaarrekening 2019

Op basis van het inzicht per 1 juli, rekening houdend met de vastgestelde grondexploitaties per 1-1-2019, wordt een voordelig saldo resultaat verwacht van € 4.121.000. Dit resultaat is samengesteld uit:

Tussentijdse winstuitkering GEM Westeraam	4.013.000 V
Eindresultaat Poort van Midden Gelderland Zuid	274.000 V
Ophoging voorziening Heteren Centrum	143.400 N
Niet verhaalbare plankosten faciliterende grondcomplexen	22.500 N
	4.121.100 V

De tussentijdse winstneming van de GEM Westeraam was al meegenomen in de prognose van de Algemene Reserves (overzicht 20 mei 2019). Voor Poort van Midden Gelderland Zuid was een eindresultaat van € 260.000 verwacht, deze valt € 14.000,- hoger uit.

Bovengenoemd resultaat kan afwijken van het werkelijk resultaat dat wordt gepresenteerd in de jaarrekening 2019 en de grondnota waarin gerapporteerd wordt over de geactualiseerde grondexploitaties per 1-1-2020 Deze zijn afhankelijk van onder andere de volgende factoren:

- Resterende looptijd en fasering van de grondexploitatie (in afwijking op de vastgestelde grondexploitaties)
 - Wijzigingen in parameters rente en/of inflatie
 - Verandering van scope van (deel)projecten
- Herziene grondprijzen per 1-1-2020, mede gerelateerd aan marktinvoeden en gerealiseerde verkopen (gronduitgifte woningbouw en bedrijventerreinen)
- Strategische keuzes ten aanzien van de projectenportefeuille in relatie tot planologische capaciteiten (regionale) programmering

Toelichting op de actieve grondcomplexen in exploitatie

Algemeen

In 2019 zijn de volgende actieve grondcomplexen in exploitatie. Door de gemeenteraad zijn op 3 juni

onderstaande (geactualiseerde) exploitatieopzetten vastgesteld (19bij03949).

Complex	GREX 1-1-2019	eindwaarde per
<u>Woningbouwcomplexen</u>		
Steenbeekstraat - Zetten	69.975 V	31-12-2021
Elst Zuid	83.743 V	31-12-2020
Elst Centraal (stationsplein West)	254.306 N	31-12-2020
Heteren Centrum	<u>712.459</u> N	31-12-2021
subtotaal	813.047 N	
<u>Bedrijvencomplexen</u>		
De Merm Elst	487.673 N	31-12-2025
De Merm Oost Elst	457.843 N	31-12-2021
PvMG Zuid Heteren	259.923 V	31-12-2020
Spoorallee	<u>238.484</u> N	31-12-2020
subtotaal	924.077 N	
Totaal	1.737.124 N	

Ten aanzien van deze grondcomplexen kunnen de volgende bijzonderheden worden opgemerkt:

Woningbouwcomplexen

Steenbeekstraat - Zetten

Verwacht wordt dat dit complex binnen de vastgestelde kaders in 2021 wordt afgerond.

Elst Zuid

Het bouwplan wordt herontwikkeld in samenwerking met een ontwikkelaar, verwacht wordt dat in de tweede helft van 2019 de koop- realisatieovereenkomst wordt getekend, zodat het project binnen de vastgestelde kaders in 2020 kan worden afgesloten.

Elst Centraal Stationsplein West

Verwacht wordt dat dit complex binnen de vastgestelde kaders in 2020 wordt afgerond.

Heteren Centrum

Verwacht wordt dat in de 2^e helft van 2019 de herziene overeenkomst met de ontwikkelaar wordt

gesloten. In deze overeenkomst zal het woningbouw programma worden aangepast. Hierbij gaat het om de omzetting van 10 koopappartementen aan het Plein naar 10 vrije sector huurappartementen. Dit heeft een nadelig effect op de grondexploitatie van ongeveer € 143.400.

Bedrijvencomplexen

De Merm

In 2019 zijn 2 kavels (5.852 m2), verkocht en geleverd. Momenteel zijn er 2 kavels (7.756m2) in optie uitgegeven.

De Merm Oost

Voor de dit project is geen kavel in optie uitgeven of verkocht. Wel is er interesse getoond door een aantal partijen.

De Poort van Midden Gelderland Zuid

In 2019 is de laatste kavel verkocht. Verwachte levering rond 1 september 2019. Hierdoor kan dit complex een jaar eerder dan gepland worden afgesloten met een positief saldo van € 274.000.

Spoorallee

Voor dit complex zijn in 2019 3 kavels van in totaal 5.000 m2 verkocht, de resterende kavels van in totaal 7.517 m2 zijn in optie uitgegeven en de verwachting is dat deze nog dit jaar worden uitgegeven. Kavel 50 (laatste kavel van 4.748m2) is onlangs in optie gegeven tot 30-9-2019 met de mogelijkheid om nog 3 maanden te verlengen.

Toelichting op de actieve complexen in voorbereiding

Momenteel zijn de onderstaande actieve complexen in voorbereiding:

De Pas

Dit complex betreft de ontwikkeling van de wijk De Pas die ligt ingesloten tussen de bestaande wijk Brienenshof aan de noordkant, de Rijksweg Zuid aan de westkant en de Olympiasingel aan de zuidzijde. Deze gronden zijn zowel in het bezit van de gemeente als van projectontwikkelaars. Met een tweetal ontwikkelaars is een intentieovereenkomst gesloten. Momenteel worden de ontwikkelings- en samenwerkingsmogelijkheden onderzocht. Het financiële uitgangspunt is dat de toekomstige opbrengsten ,na bestemmingsplanwijziging, meer opleveren dan de huidige boekwaarde.

Spoorlaan 1 & 2 (Oostzijde Elst Centraal)

Dit complex is een onderdeel van het grondcomplex Elst Centraal. Momenteel worden de ontwikkelingsmogelijkheden onderzocht voor de bouw van een ziekenhuislocatie voor het Rijnstate ziekenhuis. Hiervoor is een intentieovereenkomst gesloten.

In het tweede halfjaar van 2019 zal voor het totale exploitatiegebied van Elst Centraal een grondexploitatie worden opgesteld op basis van het totale programma. Deze wordt ter vaststelling afzonderlijk aan de gemeenteraad aangeboden.

GEM Westeraam

In het eerste halfjaar van 2019 heeft een tussentijdse winstuitkering plaats gevonden van € 4.013.000. Op basis van het huidige inzicht wordt bij de liquidatie in 2021 een winstuitkering verwacht van ongeveer € 200.000 na aftrek van de verschuldigde Vpb. Dit bedrag van € 200.000,- is lager dan de € 486.000,- welke is meegenomen in de prognose van de algemene reserve per 20 mei 2019.

Faciliterende grondcomplexen

Op basis van collegebesluiten kunnen niet alle plankosten (gemaakte uren) worden doorberekenend aan de initiatiefnemers. Voor 2019 wordt hiervoor een nadelig saldo verwacht voor de volgende complexen:

Beatrixstraat - Zetten	15.000
Zetten Zuid	7.500
	22.500

Ontwikkelingen informatie voorziening

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe opzet van het rapportagemodel voor de grondexploitatie en de grote investeringsprojecten. Dit zal gebeuren in de vorm van een projectenboek. De opzet is om tweemaal per jaar (per 1 januari en 1 juli) deze rapportage uit te brengen. Het uitgangspunt hierbij is dat de raad kan meesturen aan het proces van deze projecten.

G. Grote projecten

De financiële rapportage grote projecten is onderdeel van TR2 en TR4.

Doorwerking naar 2020

Er is sprake van een **structureel voordeel** van **€ 340.000** met doorwerking naar het begrotingssaldo 2020. Dit wordt verwerkt in de begroting 2020.

Het saldo van TR3 is opgebouwd uit de volgende incidentele en structurele mutaties:

Financiële mutaties TR 3	Totaal	Incidenteel	Structureel
Openbaar groen	-100.000	-100.000	
Hulp bij huishouden	-160.000		-160.000
Afvalverwijdering	-55.000	-55.000	
Voorziening wachtgeld	-140.000	-140.000	
Dividend Vitens	-83.000		-83.000
Algemene uitkering	1.586.000	893.000	693.000
Personele lasten	-342.000	-232.000	-110.000
Grondexploitatie	<u>4.121.000</u>	<u>4.121.000</u>	-
Totaal	4.827.000	4.487.000	340.000

PROGRAMMA 1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

A Speerpunten

Speerpunt 10: Handhaving

Geen bijzonderheden te melden.

Speerpunt 11: Openbare orde en veiligheid

Punt van aandacht blijft de uitvoering van het PvA Ondernijning als gevolg van de beperkt beschikbare ambtelijke capaciteit.

Speerpunten

- 10. Handhaving
- 11. Openbare orde en veiligheid

Kwaliteit	Tijd	Geld

B Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

A Speerpunten

Speerpunt 12: Mobiliteit

Er is een concept plan van aanpak opgesteld en belangrijke opgaven en raakvlakken tussen de verschillende beleidsvelden zijn verkend. Het plan van aanpak wordt in september voorgelegd aan het college. De verwachting is dat in Q1 2020 de studie met bijbehorende acties gereed zijn.

Speerpunt 13: Optimale verbindingen tussen kernen

De concept projectopdracht voor het opstellen van de ontwikkelingsvisie voor de Boven Linge is besproken met de betrokken gemeenten Lingewaard, Neder Betuwe en Buren, waterschap en provincie. In september verwachten we duidelijkheid te krijgen wie er meedoen met het opstellen van deze visie. Vervolgens wordt duidelijk wat de omvang wordt van het project. De raad wordt in Q3 2019 met een informatiememo geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoering van de fietsagenda.

Speerpunt 30: Elst Centraal

Elst Centraal omvat de herontwikkeling van de stationsomgeving in Elst. Elst Centraal omvat een groot aantal deelprojecten.

Spoorlaan I, II en III

Na het tekenen van de intentieovereenkomst op 24 april, zijn met Rijnstate de ontwerpteams van start gegaan. De onderzoeken betreffende het bestemmingsplan zijn ook opgestart. Deze verlopen volgens planning. Op 27 mei en 3 juni zijn informatiebijeenkomsten gehouden ten behoeve van de bewoners van Elst en de omliggende bedrijven. 3 juli heeft een zeer inspirerend bezoek plaatsgevonden van de raadsleden aan Rijnstate Arnhem betreffende duurzaamheid en innovatie.

Andere deelprojecten

Stationsplein-West:

Een bouwpartner van Vivare heeft een gewijzigd woningbouwprogramma gepresenteerd waarin 14 sociale huurwoningen worden gerealiseerd tbv Vivare. Het nieuwe programma voor Stationsplein-West is door de prioriteringscommissie beoordeeld ten opzichte van het streefprogramma. Hieruit blijkt dat de score omhoog is gegaan van 32,1% naar 42,3% en mag geconcludeerd worden dat het nieuwe programma beter past bij het streefprogramma. We kunnen de uitwerking verder oppakken en een intentieovereenkomst afsluiten.

Reconstructie Nieuwe Aamsestraat:

Na realisatie van de auto- en fietstunnel in 2015 is gebleken dat de aansluiting, komende vanuit de fietstunnel op de Spoorlaan – Regenboog – Nieuwe Aamsestraat, voor fietsers in de praktijk een onduidelijke en minder veilige situatie oplevert. Met het maken van de ontwerpen was dit niet voorzien. Uit verkeerstellingen is gebleken dat er elke dag 1200 fietsers van deze route gebruikmaken. Dit maakt de noodzaak groot om een vrijliggend fietspad langs de Regenboog en de Nieuwe Aamsestraat te maken. Door het aanleggen van een vrijliggend fietspad hoeven de fietsers niet te mengen met het autoverkeer. Dit levert een veiligere omgeving op voor de fietsers. Het raadsvoorstel (19rv000051) en -besluit (19rb000062) betreffende het vrijliggende fietspad Nieuwe Aamsestraat-Regenboog en het beschikbaar stellen van een budget van € 664.000 (excl btw) hiervoor, is voorgelegd aan het college en wordt besproken tijdens de voorbereidende vergadering van de raad op 20 augustus 2019 en ter besluitvorming voorgelegd aan de raad op de raadsvergadering van 3 september 2019. Indien u op 3 september besluit om het gevraagde budget beschikbaar te stellen dan zullen de kapitaallasten worden verwerkt in de meerjarenraming van de Programmabegroting 2020 ten laste van het begrotingssaldo 2021.

Speerpunt 33: Verbeteren infrastructuur Elst Noord

Activiteiten in Q3-2019: De aannemer van de flankerende infra is aan het begin van dit kwartaal buiten gestart met de werkzaamheden. De aannemer van het viaduct is aan het begin van dit kwartaal gestart met de ontwerpwerkzaamheden. De aanbesteding van de onderdoorgang Rijksweg Noord wordt dit kwartaal afgerond.

We hebben te maken met een overschrijding van ca. 15% die grotendeels gedekt kan worden met het overschot van het project Elst centraal. In de kadernota is een PM-post opgenomen omdat de hoogte van het netto tekort nog onzeker is. De aanbestedingen van enkele deelprojecten hebben meer zekerheid verschaft. Daarnaast zijn we in gesprek met zowel de provincie als het ministerie over de dekking van het tekort. De definitief extra benodigde reservering volgt uit de lopende afstemming met provincie en ministerie die in Q3 zal worden afgerond. De definitieve projectbegroting wordt verwerkt in de begroting 2020 ter besluitvorming.

Speerpunt 34: Stationsomgeving Zetten-Andelst

Voor de uitvoering van de herinrichting van het stationsgebied is grond nodig van NS. Dit stuk grond is aan een particulier beschikbaar gesteld. NS heeft contact gezocht met deze persoon en er is afgesproken dat deze persoon afstand doet van dit perceel.

De aanvraag voor een subsidiebijdrage wordt nu verder voorbereid. Er wordt een voorstel voorbereid over de herinrichting van de stationsomgeving. Deze wordt in Q4 2019 voorgelegd aan het college.

Speerpunten

- 12. Mobiliteit
- 13. Optimale verbindingen tussen kernen
- 30. Elst Centraal
- 33. Verbeteren Infrastructuur Elst Noord
- 34. Stationsomgeving Zetten-Andelst

Kwaliteit	Tijd	Geld

B Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 3 ECONOMISCHE ZAKEN

A Speerpunten

Speerpunt 15: Economisch Uitvoeringsprogramma

Een aantal projecten/activiteiten in 2019 (tot medio juli) waren:

- Begeleiding traject Bedrijveninvesteringszone voor Centrummanagement Elst. Het BIZ traject (reclamebelasting CME 2015-2019) wordt op 1 oktober, 22 oktober en 12 november behandeld in de raad.
- Verkoop bedrijventerreinen/bedrijfskavels
- Bedrijfsbezoeken.
- Ondernemersontbijten met bestuurders.
- Betuwe Onderneemt Beter 2019.
- Inventarisatie Betuwe bon.
- Bijeenkomst/subsidietraject zonnepanelen op bedrijfsdaken.
- Bijeenkomsten 'weren tegen slechte huurder' en hennepcontainer (in kader Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen)
- Bespreking eerste resultaten toekomstbestendige bedrijventerreinen met externe begeleidingsgroep (5 Overbetuwse ondernemers). Op 12 november vindt over dit onderzoek een ronde tafel gesprek plaats met de raad.

Het onderzoek behoeften startende ondernemers wordt uitgevoerd in september 2019-januari 2020. Afhankelijk van dit traject wordt duidelijk in hoeverre het beschikbare budget (€ 25K) noodzakelijk is.

Maatregelen

- 15. Economisch Uitvoeringsprogramma

Kwaliteit	Tijd	Geld
		

B | Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS

A | Speerpunten

Speerpunt 16: Strategisch Meerjarig Huisvestingsplan 2020

Er is een conceptbouwstenennotitie opgesteld om de beleidskaders binnen het op te stellen SHP te benoemen. Deze conceptnotitie is op 3 juni jl. tijdens een informatiebijeenkomst met de raad besproken. De definitieve bouwstenennotitie SHP wordt nog aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Vooralsnog gaan we uit van besluitvorming van het SHP in Q4-2019 met mogelijk een uitloop naar Q1-2020. De eerste financiële jaarschijf van het SHP is reeds meegenomen met de Kadernota 2020 en dus ook voor de Begroting 2020.

Speerpunt 17: Doorlopende leerlijn

Onze focus zal de komende periode voornamelijk liggen op de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat betekent dat we onze huidige activiteiten op het gebied van het voorkomen van onderwijsachterstanden en het voortijdig zonder startkwalificatie verlaten van het onderwijs gaan herprioriteren. Hierbij gaat het om taken als de Lokale Educatieve Agenda (LEA); Verbindingen voorschoolse en schoolse periode; Leerlingenvervoer in het kader van de WPO; Voortijdig schoolverlaten en thuiszitterpact; en Motie 5 'Jongerenparticipatie en zwerfafval'.

Speerpunt 37: Huisvesting OBC

Voor de nieuwbouw van het Overbetuwe College te Elst moeten er diverse producten worden opgesteld. Er is een verkeersvisie en een stedenbouwkundige visie gemaakt. Deze laatste is in B&W vastgesteld. Het voorontwerpbestemmingsplan is in procedure gebracht en heeft de inspraak doorlopen. Daarnaast is er gewerkt aan het ontwerp van het openbare gebied. Hierbij is gekozen voor een kwalitatief hoogwaardige inrichting. Tevens is er een concept opgesteld van het beeldkwaliteitsplan. Na de zomervakantie brengen wij het ontwerpbestemmingsplan in procedure inclusief het beeldkwaliteitsplan.

De kadernota 2020 is 2 juli jl. door de raad vastgesteld. Daarin zijn in het PNL extra middelen voor het OBC opgenomen. De kadernota wordt verwerkt in de begroting 2020 die in november aan de raad wordt voorgelegd. Op dat moment is er weer voldoende budget om het e.e.a. te realiseren.

Speerpunten

- 16. Strategisch Meerjarig Huisvestingsplan 2020
- 17. Doorlopende leerlijn
- 37. Huisvesting OBC

Kwaliteit	Tijd	Geld

B | Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 5 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

A | Speerpunten

Speerpunt 18: Sportnota

We werken aan een Sportnota in 2019. Met een raadsbijeenkomst over een lokaal sportakkoord brengen wij ook aandachtspunten vanuit de raad in beeld. De uiteindelijke Sportnota willen wij in Q4 aan de raad aanbieden. Einddatum staat op 01-03-2020.

In de aanloop naar het opstellen van de sportnota zijn wij in gesprek geweest met de Overbetuwe voetbalverenigingen en tennisverenigingen. Dit om ook met hen te bespreken hoe zij aankijken tegen de afspraken en voornemens die wij in het coalitieakkoord hebben vastgelegd (w.o de vorming van vitale sportparken).

Vitaal Sportpark De Pas is in uitvoering. Na de zomer zijn het kunstgrasveld voor Spero en het multicourt klaar (fase 1). Daarna volgt de rest van het plan (fase 2). Afronding daarvan voorzien wij in 2020. Met Excelsior Zetten spreken wij over de uitbreiding van hun veldcapaciteit. Ook met het HPC en de Korfbalclub maken wij afspraken over de omzetting van grasveld naar kunstgras.

Het Rijk stimuleert gemeenten om te komen tot een lokaal sportakkoord (gebaseerd op het nationaal sportakkoord) en het Rijk draagt bij aan het aanstellen van een sportinformatie. Overbetuwe heeft een intentieverklaring daartoe ingediend die in de meicirculaire is gehonoreerd. Via deze onafhankelijke sportformateur werken wij aan een lokaal akkoord.

Het Rijk stimuleert via de Brede Regeling Combinatiefuncties het aanstellen van sport-, buurt- en cultuurcoaches in de gemeenten. Deze regeling is voor de periode 2019-2022 verlengd. De aanvraag die wij deden is grotendeels toegekend. Naast de verruiming van de activiteiten van Overbetuwebeweegt.nl is ook een cultuurcoach aangesteld.

Speerpunt 19: Uitvoering nota Kunst, cultuur en Erfgoed

We lopen goed op schema van de cultuurnota. Er zijn veel actiepunten in gang gezet en gerealiseerd. In de verschillende kernen zijn de teksten beschikbaar per kunstwerk en de kunst-fietsroute is gerealiseerd. We zetten de cultuureducatie en erfgoededucatie voort. Er is een cultuurcoach aangesteld en de mogelijkheid van Meer Muziek in de Klas Lokaal wordt met het veld onderzocht. De oudere geschiedenis van Elst, Park Lingezegen en het Romeinse wordt zichtbaar gemaakt in het kader van de Unesco Limes nominatie voorbereidingen treffen.

Speerpunt 20: Nota toerisme en recreatie

Op dit moment worden de projecten uit de regioprogramma's Rivierengebied en Airborne Region vallend onder het project Gelderland Herdenkt uitgevoerd. De uitvoering vindt plaats in de periode september 2019 - mei 2020.

Speerpunt 21: Wanmolen

De fase van planvorming waarin wij een concreet programma van functies en activiteiten maken en koppelen aan oppervlaktes is uitgevoerd na vele gesprekken met (potentiele) gebruikers en andere belanghebbenden. Op basis hiervan onderzoeken wij ook of de functie onderwijs toegevoegd kan worden aan deze locatie. Een stedenbouwkundige en verkeerskundige studie is uitgevoerd en deze leggen wij (inclusief financiële onderbouwing) aan uw raad voor in Q4. Nadere uitwerking hiervan en planologische procedures doorlopen wij in 2020.

Speerpunt 25: MFC Valburg

Op 12 juni 2019 is een aantal overeenkomsten gesloten tussen de gemeente en diverse partijen. Om de corridor op gemeentelijk grondgebied te bouwen hebben de eigenaar van het Wapen van Valburg en de gemeente afspraken gemaakt. De stichting MFC Valburg heeft een uitvoeringsovereenkomst, een huurovereenkomst en een beheerovereenkomst met de gemeente gesloten. De stichting MFC Valburg heeft vervolgens een huurovereenkomst en een beheerovereenkomst gesloten met een exploitant.

De omgevingsvergunning is begin juni 2019 aangevraagd en in een afrondende fase. Het bestek is nagenoeg afgerond. Het explosievenonderzoek is afgerond. Het archeologisch (sleuven) onderzoek zal een vervolg krijgen en op tijd worden afgerond. De aanbestedingsprocedure start eind augustus 2019, waardoor de start van de bouw in 2019 onder druk komt te staan. De planning van de bouw blijft gericht op eind 2019 met een mogelijke uitloop naar januari 2020.

Speerpunt 26: MFC Herveld

De aanvraag Omgevingsvergunning is op 21 maart 2019 ingediend en op 21 juni 2019 verleend. De aanbestedingsprocedure wordt eind augustus 2019 afgerond. Het aanbestedingsproces heeft vertraging ondervonden waardoor het de vraag is of in december 2019 met de verbouw van de Hoendrik en de nieuwbouw van de sportzaal kan worden begonnen. Het verleggen van de riolering en kabels en leidingen is in voorbereiding. Het archeologisch onderzoek is afgerond en het explosievenonderzoek wordt bij de start van de werkzaamheden gehouden.

Er is een investeringskrediet beschikbaar van € 4 mln. Eind februari 2019 is een subsidieverzoek van € 500.000 (SteenGoed benutten) bij de provincie Gelderland aangevraagd en dit verzoek is door de provincie op 2 mei 2019 gehonoreerd. Het subsidiebedrag wordt aangewend voor de uitvoering van het inrichtingsplan Jupiterplein en het bouwrijp maken van de locatie huidige gymzaal.

Speerpunt 27: MFC Randwijk

Na wat startproblemen is de bouw goed op gang gekomen. De onderbouw is grotendeels afgerond. Na de bouwvakantie gaat de tweede aannemer de bovenbouw realiseren.

Speerpunt 31: Visie op zwembaden

Binnen het speerpunt 31 'vervanging van De Helster' zijn de 3 onderzoekslijnen gereed. Op 26 juni zijn de resultaten van het behoefte- en haalbaarheidsonderzoek en het capaciteitsonderzoek binnensport Elst gepresenteerd aan de scholen en de binnensport-verenigingen van Elst en de zwemverenigingen van Elst en Zetten.

Alle onderzoeken zijnde het behoefte- haalbaarheidsonderzoek, het capaciteitsonderzoek, de quick scan Zetten, quick scan Locatieonderzoek en de memo 'Samenhang en samenvatting 3 onderzoekslijnen', worden samengevoegd tot een raadsvoorstel- en besluit ter bespreking op de voorbereidende vergadering van 17 september 2019 en ter besluitvorming op de raadsvergadering van 1 oktober 2019.

Speerpunt 32: Actualisering Kwaliteitsplan Beheerplan Openbare Ruimte

De voorbereidingen voor de uitvraag aan de markt zijn op gang gebracht. Er is een budget van € 75.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van het IBOR.

Speerpunt 35: Landschapspark Park Lingezegen

De nieuwe parkdirecteur heeft tijdens de AB vergadering op 12 juli 2019 aangegeven dat besluitvorming over nieuwe governance en parkorganisatie pas plaats kan vinden medio 2020. Dit vraagt meer voorbereidingstijd. Concreet betekent dit: Besluitvorming door het Algemeen Bestuur Q3 en Q4 2019; Informatiebijeenkomst voor de raad Q1 2020 en vaststelling door de raad Q2 2020.

Speerpunt 36: Landschapspark De Danenberg

Alvorens we tot ondertekening van de overeenkomsten (m.b.t. ontwikkeling middengebied) kunnen overgaan, wordt de gemeenteraad verzocht in te stemmen en de benodigde middelen voor de verwerving beschikbaar te stellen. Besluitvorming hierover wordt voorzien in de raadsvergadering van oktober 2019.

Bij de nadere uitwerking van de landschappelijke elementen in het middengebied worden inwoners en organisaties betrokken. De nadere uitwerking van de plannen bij Slijk Ewijk en de Nieuwedijk wordt door de Brouwerij opgepakt. Bij de nadere uitwerking van de plannen wordt rekening gehouden met de ontvangen inspraakreacties op het voorontwerp bestemmingsplan en het voorlopig ontwerp. De initiatiefnemer is verzocht om voor het woningbouwprogramma aansluiting te zoeken op de (boven)regionale vraag naar woningen. Indicator kwaliteit staat op oranje omdat door de uiteenlopende belangen er nog geen definitief plan tot stand is gekomen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Incidentele mutaties:			
Lasten	Bomen	50.000	Om het bomenbeheer op het noodzakelijk onderhouds- en veiligheidsniveau te houden, is het noodzakelijk om dit jaar meer inspecties alsmede extra kap- en snoeiwerkzaamheden uit te voeren.
Lasten	Onderhoud derden	50.000	Met de afrekening van het bestek 2018 was geen rekening gehouden.
Totaal		100.000	Nadeel

Exploitatie	Primair Begroot 2019	Actuele Begroting 2019	Realisatie 2019	Saldo 2019	TR3 INC. 2019 > € 50.000	TR3 STR. 2019 > € 50.000
Lasten	3.527.271	3.764.915	1.327.734	2.437.181	100.000	0
Baten	176.902	161.902	129.995	31.907	0	0
Resultaat	-3.350.369	-3.603.013	-1.197.739	-2.405.274	-100.000	0

PROGRAMMA 6 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

A Speerpunten

Speerpunt 03: Passende inrichting Sociaal Domein

In juli heeft de raad kennisgenomen van het draagvlakonderzoek naar Overbetuwe Samen en ingestemd met de juridische constructie voor het samenwerkingsverband, namelijk het coöperatiemodel. De gemeente heeft de kaders vastgesteld; de organisaties geven invulling aan de wijze waarop ze de uitvoering gaan organiseren. Hiertoe is een aantal werkgroepen gestart: Werkgroep construct Eind 2018 is de Werkgroep Construct gestart; deze bestaat uit vertegenwoordigers van een aantal organisaties dat actief is in de gemeente Overbetuwe. De werkgroep heeft een verkenning gedaan van de beweging die wij met Overbetuwe SAMEN beogen. De volgende stap is het oprichten van een bestuur. Het bestuur gaat aan de slag met de vorming van een coöperatie en zaken als statuten, huishoudelijk reglement, een reglement van toelating, etc. Werkgroep transformatie In 2019 hebben sessies plaatsgevonden met een brede vertegenwoordiging van partners, gemeente en de participatieraad. Op basis hiervan zijn 5 thema's geformuleerd die door medewerkers van de partners en sleutelfiguren uit de buurten uitgewerkt worden:

1. De buurt als haven. Zorg voor jezelf en elkaar, jong en oud. Dat is de basis.
2. Nabij zijn. Vrijwilligers en beroepskrachten zijn nabij inwoners, in de buurt. Zodat hulp laagdrempelig beschikbaar is voor hen die dat nodig hebben.
3. Opgroeien in de buurt. We bieden ondersteuning laagdrempelig daar waar kinderen zijn.
4. Thuis geven. Sommige kinderen komen in de knel, we bieden hen passende ondersteuning, gericht op thuis blijven wonen en erger voorkomen. En als dat niet lukt zijn we er ook.
5. Iedereen telt en doet mee. We gaan uit van ieders mogelijkheden. Iedereen levert een bijdrage, naar vermogen.

Werkgroep sturen en bekostiging en Werkgroep informatiehuishouding en monitor (start juni '19) De werkgroep Sturen en bekostigen werkt een passend model uit voor sturing, bekostiging en contractering, de wijze van verantwoording en sturing op kwaliteit. De werkgroep informatiehuishouding en monitor gaat aan de slag met het inrichten van een informatiehuishouding van de activiteiten door Overbetuwe SAMEN.

Implementatiedatum is vooralsnog 1 januari 2020. Echter kwaliteit gaat voor snelheid. Mogelijk betekent dit een gefaseerde start, het college zal de raad tijdig informeren. In 2019 is een implementatiebudget van € 100.000 via een PNL ter beschikking gesteld. Mocht er meer budget nodig zijn, dan zullen we daar een aanvullend voorstel voor doen.

Speerpunt 04: Passende voorzieningen Sociaal Domein

Het thema passende voorzieningen is niet los te zien van speerpunt 3 en 'Samen Overbetuwe', waarin we de inrichting (het organisatiemodel) van het Sociaal Domein samen met onze belangrijkste samenwerkingspartners door ontwikkelen. Een aantal acties wordt daarnaast reeds opgepakt:

- Vrijwilligers en mantelzorgers Er komt een geactualiseerd vrijwilligersbeleid, naar verwachting medio 2020. Het knooppunt Mantelzorg heeft zichzelf opgeheven; de ondersteuning van mantelzorgers in onze gemeente is nu belegd bij Forte Welzijn. Daarnaast gaan we onze waardering van mantelzorgers evalueren en mogelijk anders vormgeven.
- Preventie en goede nazorg in de zorg voor jeugd en gezin De netwerkbijeenkomsten (3x/jaar) met professionals uit voorliggend veld en uit specialistische zorg zijn opnieuw gepland. De focus ligt de komende periode op casusregie en inbedding in Overbetuwe Samen.
- Armoedebeluid Het armoedebeluid is medio 2019 vastgesteld, momenteel wordt het uitvoeringsprogramma opgesteld. Verder gaan we de Gelrepass vervangen voor een meedoen-regeling vanaf 1-1-2020.
- Beschermde wonen en de wet Verplichte GGZ Naar verwachting zullen de veranderingen

op het gebied van beschermd wonen met ingang van 2022 van kracht zijn, dit is met 1 jaar uitgesteld als gevolg van een nieuwe regeling over de verdeling van het financiële budget. De wet verplichte GGZ (WvGGZ) al vanaf 2020. Bij beide thema's trekken we nauw samen op met de regio. Voor de WvGGZ wordt een tijdelijke projectleider geworven om de implementatie van de wet voor te bereiden. Voor de uitvoering van de WvGGZ komen aanvullende rijksmiddelen, niet voor de implementatiekosten. We proberen deze kosten te dekken uit andere middelen binnen de Wmo.

- **Publieke gezondheid** Er komt een geactualiseerd gezondheidsbeleid, naar verwachting medio 2020.

Speerpunt 05: Participatie

Er is in Q2, Q3 gewerkt aan alle klanten in beeld. Deze zijn voor de werkwijze in Doelgroepen ingedeeld: Zorg, groei en werk. Aan deze doelgroepen zijn de bestaande instrumenten gekoppeld en is er een inventarisatie gemaakt wat nog nodig is. Middels de Overbetuwe werk app is de afstand tussen werkgever en werknemerschap verkleind. Er is een eerste aanzet gegeven aan lokale werkgelegenheidsprojecten in samenwerking met accountmanager bedrijven en het WSP. Om deze ontwikkelingen te volgen zijn er KPI's opgesteld die het gewenste resultaat kunnen meten. Resultaten zijn, ontwikkelen kandidaten zich en leveren de ingezette instrumenten (producten) het gewenste effect. De nulmeting heeft in Q2 plaatsgevonden. Voor de Q4 staat het productenboek, analyse verordeningen, implementatie screeningsinstrument en de evaluatie van de instrumenten (producten) op het programma. Het budget (€ 320K) wordt ingezet voor innovatie, de inzet van instrumenten (waaronder de Overbetuwe werk app), screeningsinstrument, werkplek voor kandidaten op het ambtshuis en extra inzet van personeel om klanten in beeld te brengen.

Speerpunt 06: Armoedebeleid

In beleidsplan integraal armoedebeleid 2019 – 2022, genaamd: *“Samen zorgen voor perspectief, armoede raakt ons allemaal”* zijn de contouren geschetst voor ons armoedebeleid in de komende jaren. Dit is door de raad vastgesteld. Gestart is met de implementatie van de meedoenregeling als vervanger van de Gelrepas. Tevens verruimen we de collectieve zorgkostenverzekering. De overige elementen van het herijkte armoedebeleid komen naar voren in het uitvoeringsplan. Na vaststelling door de raad van het uitvoeringsplan wordt in het vierde kwartaal van 2019 het uitvoeringsplan opgeleverd.

Speerpunten

- 03. Passende inrichting sociaal domein (Overbetuwe samen)
- 04. Passende voorzieningen Sociaal Domein
- 05. Participatie
- 06. Armoedebeleid

Kwaliteit	Tijd	Geld

B | Financiële mutaties

Bij dit programma is per saldo sprake van een **nadeel** van **€ 160.000 structureel**.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Incidentele mutaties:			
Lasten	Regionaal transformatieplan jeugd	80.000	Uitgaven voor het regionaal transformatiebudget en het versterken van de lokale toegang
Baten	Regionaal transformatieplan jeugd	-80.000	Vanuit de gemeente Arnhem ontvangen we ons aandeel voor regionaal transformatiebudget en het versterken van de lokale toegang
Totaal		0	

Exploitatie	Primair Begroot 2019	Actuele Begroting 2019	Realisatie 2019	Saldo 2019	TR3 INC. 2019 > € 50.000	TR3 STR. 2019 > € 50.000
Lasten	4.392.691	5.975.069	2.969.884	3.005.185	80.000	0
Baten	706.219	721.752	352.154	369.598	80.000	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.686.472	-5.253.317	-2.617.730	-2.635.587	0	0
Gerealiseerd resultaat	-3.686.472	-5.253.317	-2.617.730	-2.635.587	0	0

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Structurele mutaties:			
Lasten	Hulp bij Huishouding	160.000	<i>De stijging van de markttarieven voor huishoudelijke hulp leiden tot deze overschrijding</i> In TR4 informeren we u over het effect van het stijgend aantal cliënten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief en de vergrijzing.
Totaal		160.000	Nadeel

Exploitatie	Primair Begroot 2019	Actuele Begroting 2019	Realisatie 2019	Saldo 2019	TR3 INC. 2019 > € 50.000	TR3 STR. 2019 > € 50.000
Lasten	4.938.575	5.020.180	2.238.326	2.781.854	0	160.000
Baten	320.000	367.900	168.553	199.347	0	0
Resultaat	-4.618.575	-4.652.280	-2.069.772	-2.582.508	0	-160.000

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

A Speerpunten

Speerpunt 02: Routekaart duurzaamheid 2017-2020

Een aantal projecten / activiteiten in 2e kw 2019 waren:

- Warmteplan en uitvoeringsstrategie: proces loopt volgens planning (eind november concept warmteplan). Medio oktober informatie avond voor inwoners (RES, warmteplan en diensten gemeente voor inwoners)
- Werkconferentie raad duurzaamheid (M44) : succesvol verlopen. De input van de 5 thema's is verwerkt in een concept verslag dat naar de griffie is verzonden.
- Zon op bedrijfsdaken; in mei heeft bijeenkomst plaatsgevonden voor alle MKB bedrijven in Overbetuwe. Negen bedrijven krijgen ene maatwerkadvies en gemeente faciliteert SDE aanvraag.
- Discussienota voor college en raad over wenselijkheid van deelname in PPS projecten duurzame energie te onderzoeken is in concept klaar en wordt met raad besproken op RTG van 3 september aanstaande.
- Evaluatie duurzaamheids- en stimuleringslening --> ontwikkeling nieuw producten oa Toekomstbestendig Wonen, provinciale regeling.
- Project energiecoaches met SBE: door uitblijvende vraag door inwoners vindt een heroriëntering plaats over de inzet (oa samenwerking Lingewaard en betrekken Loket Duurzaam Wonen).
- Vormgeven en voorbereiden verhogen biodiversiteit door integrale aanpak plaag- en invasieve soorten (berenklauw, duizendknoop en eikenprocessierups) en natuurlijk bermbeheer.

Het budget van 200K structureel is vooralsnog toereikend om de Routekaart Duurzaamheid tot uitvoering te brengen. In de loop van het jaar wordt onze gemeentelijke bijdrage voor de totstandkoming van het RES vastgesteld. Een voorlopige schatting hiervan is dat deze bijdrage 24K zal bedragen. Hiermee was geen rekening gehouden. Mocht dit leiden tot een overschrijding van de beschikbare middelen dan zullen wij dit melden in de volgende Tussenrapportage. In de vastgestelde Kadernota 2020 is incidenteel in het PNL een bedrag van 130K opgenomen, oa voor (een versnelling) uitvoering van de 5 thema's die onderdeel uitmaken van de werkconferentie.

Speerpunten

- 02. Routekaart duurzaamheid 2017-2020

Kwaliteit	Tijd	Geld
		

B Financiële mutaties

Bij dit programma is per saldo sprake van een **nadeel** van **€ 55.000 incidenteel**.

Taakveld 7.3 Afval

Incidentele mutaties:			
Lasten	Inzameling, afvoer en verw. afvalstoffen	55.000	Hogere kosten door toename gescheiden hoeveelheid PMD. Hierdoor stijgen de totale kosten voor overslag, sortering en vermarkting.
Totaal		55.000	Nadeel

Exploitatie	Primair Begroot 2019	Actuele Begroting 2019	Realisatie 2019	Saldo 2019	TR3 INC. 2019 > € 50.000	TR3 STR. 2019 > € 50.000
Lasten	3.888.661	4.195.857	2.185.091	2.010.766	55.000	0
Baten	5.128.767	5.128.767	3.171.150	1.957.617	0	0
Resultaat	1.240.106	932.910	986.059	-53.149	-55.000	0

PROGRAMMA 8 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

A Speerpunten

Speerpunt 01: Omgevingswet

In 2018 heeft het college het Implementatieplan Omgevingswet vastgesteld. De vier hoofdlijnen uit dit plan betreffen:

- de totstandkoming van een Omgevingsvisie
- het uitwerken van de omgevingsvisie in programma's
- het maken van een Omgevingsplan
- het ontwikkelen van één loket en invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de vaststelling van de concept-omgevingsvisie wordt aan de raad een voorstel voorgelegd in oktober. Zowel de programma's als voor het Omgevingsplan is de start al gemaakt. Deze processen vragen nog enige voorbereiding. We houden met raad 6-wekelijkse bijeenkomsten om de inhoudelijke wijzigingen die uit de wet voortvloeien te bespreken. Voor DSO-een loket zijn ook de eerste voorbereidingen getroffen. Er zijn veel regionale contacten om de samenwerking op onderdelen te bevorderen. Voor dit jaar is er budget beschikbaar. Er is bij de VNG een financieel dialoogmodel in ontwikkeling wat de consequenties van de invoering van de Omgevingswet in beeld brengt. Deze zullen worden betrokken bij één van sessies met de raad.

Speerpunt 09: Woonagenda

Een nieuwe regionale huisvestingsverordening is in voorbereiding, deze zal per 1-1-2020 in werking treden. Vaststelling in de gemeenteraad is voorzien in Q4.

In Q2 en Q3 van 2019 evalueren we de woonagenda, waarover u via een voortgangsrapportage geïnformeerd wordt in Q3.

Tevens werken we in Q3 en Q4 verder aan een monitoringssysteem voor ons woningbouwprogramma waarmee we continue en duidelijk inzicht verwerven in de actuele stand van zaken (uitvoering hoofdstuk 8 van de Woonagenda) en hierover communiceren richting college en raad.

In december 2018 zijn de prestatieafspraken voor 2019 met de drie woningcorporaties en huurdersverenigingen vastgesteld. We werken momenteel aan de uitvoering en starten in september het proces om prestatieafspraken voor 2020 te maken.

Motie Woonwagendstandplaatsen: Tevens werken we aan de uitvoering van motie Woonwagendstandplaatsen in Overbetuwe (aangenomen in de raadsvergadering van 13 november 2018). Het college heeft opdracht verstrekt om de behoefte in beeld te brengen en de raad is in mei 2019 geïnformeerd over de uitkomsten van deze inventarisatie en vervolgstappen. De raad wordt voortdurend op de hoogte gehouden van planning en proces.

Motie 6 Verstandig Bouwen: We bereiden in Q3 vanuit het sociaal domein een opdrachtbeschrijving voor om middels een onderzoek de vraag en aanbod op het gebied van wonen en zorg in Overbetuwe in beeld te brengen. En op basis hiervan een beleidsvisie te ontwikkelen voor de toekomst. Dit in afstemming met een soortgelijk onderzoek dat nu regionaal van start gaat.

Speerpunt 14: Knoop 38

Inpassingsplan

De gemeenteraad en het college hebben een zienswijze ingediend op het ontwerp Inpassingsplan, zoals dat in maart 2019 door de provincie ter visie is gelegd.

Amendement

De meeste onderdelen uit het amendement zijn verwerkt in het Inpassingsplan. Het eerste voorstel voor de aankoopregeling is gepresenteerd en wordt na de zomer verder (financieel) ingevuld. Op dat moment wordt het voor wensen en bedenkingen aan de raad voorgelegd, waarna afrondende besluitvorming over de regeling is voorzien.

Gebiedsmaatregelen

Een eindvoorstel voor de gebiedsmaatregelen wordt, met een bijbehorende kostenraming, na de zomer van 2019 verwacht.

Afslag38

Met Rijkswaterstaat is (samen met gemeente Nijmegen) een bestuursovereenkomst gesloten waarin de mogelijkheid wordt geboden om de aanpassing van de afslag mee te laten liften in het project ViA15. In juni 2019 hebben gemeenten en provincie het verzoek naar het rijk geconcretiseerd en het aangepaste ontwerp voorzien van een (concept) MKBA.

Na de zomer zal ten behoeve van de aankoopregeling aan de raad een voorstel worden gedaan om krediet beschikbaar te stellen. De hoogte daarvan zal mede afhankelijk zijn van de uitkomsten van de schadecompensatieregeling die op dit moment door de provincie wordt uitgewerkt.

Speerpunt 22: Dorpshart Heteren

Op 21 juni zijn tijdens de Midsummer Night in Heteren de plannen gepresenteerd van Hart van Heteren en de resultaten van de co-creatie, de reconstructie van de Flessestraat, aan de bewoners Van Heteren. De plannen zijn positief ontvangen.

Momenteel voert Artica gesprekken met de ondernemers die een huurovereenkomst hebben getekend. Het blijkt dat de versmarkt moeilijk te vullen is. Bakkers en slagers beoordelen de markt als 'te klein'. Zij moeten minimaal 12.000 inwoners hebben voor een goede omzet. De gesprekken met de ondernemers richt Artica daarom op het hoofdgebouw. In deze gesprekken wordt de exacte omvang van hun winkel en de plaatsbepaling in het gebouw vastgesteld. Momenteel is 90% van het hoofdgebouw vastgesteld, wat een heel mooi resultaat is.

Artica heeft tevens een aantal separate gesprekken gevoerd met de investeerders maatschappij van de Provincie, het OHMG. Tijdens een 4 -partijen overleg met OHMG, Artica, stichting Hart van Heteren en de gemeente is de constructie met een belegger en OHMG en stichting HvH doorgenomen. De propositie ten behoeve van een belegger is gedurende juli 2019 opgesteld. Artica en OHMG zullen gedurende de zomervakantie de eerste gesprekken voeren met een klein aantal beleggers.

Tevens hebben Artica en de gemeente verder gewerkt aan het vormgeven van het resterende woningbouwprogramma. Hiertoe is een collegebesluit opgesteld 19bw000341, waarin het programma van het Plein en Westzijde Plein, Liefkenshoek en de Kamperfoelie is vastgesteld. Tevens is voorgesteld om een 10 tal koopappartementen aan het Plein om te zetten in een 10 tal vrije sector huurappartementen, zodanig dat het programma goed aansluit bij de aanbeveling van de Stec groep voor het Plein om in te zetten op de doelgroep starters. Starters hebben interesse in een woning waar zij enkele jaren kunnen wonen, totdat zij de volgende stap in hun wooncarrière kunnen zetten. Huurwoningen zijn hiervoor zeer geschikt, omdat de starters op termijn kunnen doorstromen naar grondgebonden (koop) woningen in de bestaande voorraad.

De bijstelling van de grondwaarde met € 140.000 (exclusief indexering) leidt tot een extra tekort van € 143.408 . Op grond van de geldende financiële verordening is het college bevoegd om hier een besluit over te nemen. Hierdoor is een extra storting in de voorziening verliesgevende complexen van € 143.408 noodzakelijk. Dit zal verwerkt worden in de jaarrekening 2019.

Speerpunt 23: Dorpshart Oosterhout

De reeds ontwikkelde plannen voor het Hart van Oosterhout worden door de initiatiefnemers uit de kern Oosterhout (hierbij gefaciliteerd door de gemeente) omgevormd naar een haalbaar plan dat binnen het investeringskrediet van € 3 miljoen valt. Dit proces loopt nu. We hopen eind van dit jaar te beschikken over een definitief ontwerp waarover een besluit kan worden genomen. We zijn in gesprek met de initiatiefnemers en betrokken partijen.

Speerpunt 24: Dorpshart Driel

De werkgroep (inmiddels Stichting SamenDriel) heeft een projectleider gevonden. Deze is gestart met het voeren van 1-op-1 gesprekken met de stakeholders in Driel (zoals de voetbalclub, historische kring, de SintKan enz.). Het proces ligt op schema zoals beschreven in het Plan van Aanpak op basis waarvan het college een subsidiebeschikking heeft afgegeven.

Speerpunt 28: Land van Tap

In een informatiebijeenkomst met de klankbordgroep, centrummanagement Elst en andere stakeholders is het benodigde archeologisch onderzoek toegelicht. De locatie van de proefsleuven en

de onderzoeksperiode is met hen afgestemd. Het onderzoek is gestart ná de vierdaagse week. Het parkeerterrein zal dan tijdelijk deels niet beschikbaar zijn.

Er is een informatieavond geweest met de klankbordgroep, Centrummanagement Elst en andere stakeholders over de creatieve verkenning naar eventuele centrumversterkende voorzieningen op het Land van Tap met het bureau Fresh Forward . Op verzoek van aanwezigen zijn de volgende bijeenkomsten in oktober 2019 gepland.

Speerpunt 29: Omgevingsvisie

Eind december 2018 waren de conceptteksten voor de Omgevingsvisie gereed. Dit was de basis voor een sessie met raads- en burgerleden in januari 2019. Tijdens 8 inloopontmoetingen in de dorpen continueerden wij vervolgens het gesprek met inwoners, ondernemers, organisaties en raads- en burgerleden. Veelal betrokken stakeholders die eerder al ideeën deelden voor de visie. De ontmoetingen waren ook bedoeld als terugkoppeling naar hen. We ontvingen vooral veel input voor uitwerking in concrete uitvoeringsprogramma's, ook in de geest van de Omgevingswet. Immers, de visie anticipeert al op deze nieuwe wet die per 2021 in werking treedt. Met de ontvangen input is de Omgevingsvisie ook aangescherpt en vervolgens ver visie gelegd in de periode van 9 mei tot en met 19 juni 2019. Aanvullend op de input uit de inloop-ontmoetingen heeft dit 10 inspraakreacties opgeleverd. In juli verwerken we dit, waarna medio augustus de definitieve Omgevingsvisie voorgelegd wordt aan de raad. We verwachten dat een raadsbesluit over vaststelling mogelijk is in de herfst van 2019.

Speerpunt 38: Schil Zetten/ Hemmen

Wij verwijzen naar de toelichting bij TR2.

Speerpunt 39: Wonen onder hoogspanningskabels

Aan Tennet is opdracht gegeven voor de uitvoering van de haalbaarheidsstudie. Tennet neemt ca. 10 maanden de tijd voor deze studie. Aansluitend zullen we hierover rapporteren.

Speerpunt 40: Extra huisvesting statushouders en eigen inwoners

De tijdelijke woningen zijn overeenkomstig de gemaakte afspraken gerealiseerd. De woningen zijn in juni 2019 opgeleverd. Het openbaar gebied wordt medio 2019 aangelegd. Het groen wordt in Q3 aangebracht. Het project wordt in Q3 2019 afgerond. Vanwege de aangetroffen bodemverontreiniging zijn de kosten hoger dan geraamd. Daarom is in TR2 een mutatie meegenomen van €73.000. De verwachting is dat het project afgerond kan worden binnen de nu beschikbare middelen.

Speerpunten

- 01. Omgevingswet
- 09. Woonagenda
- 14. Knoop 38
- 22. Dorpshart Heteren
- 23. Dorpshart Oosterhout
- 24. Dorpshart Driel
- 28. Land van Tap
- 29. Omgevingsvisie
- 38. Schil Zetten/Hemmen
- 39. Wonen onder hoogspanningskabels
- 40. Extra huisvesting statushouders en eigen inwoners

Kwaliteit	Tijd	Geld

B | Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 9 FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

A Speerpunten

Speerpunt 42: Klantgerichte dienstverlening bij uitvoerende taken

De implementatie bedrijfsvoerings- en dienstverleningsvisie wordt meegenomen na de uitrol van de hoofdstructuur.

Speerpunt 43: Strategisch HR beleid

De ontwikkelingen (herijken koers, evaluatie OGW, analyse management en uitvoering medewerkersonderzoek) die in TR-1 zijn genoemd hebben inmiddels plaatsgevonden. De uitkomsten hiervan hebben o.a. geresulteerd in de wijziging van de hoofdstructuur per 1 januari 2020 die in de B&W-vergadering van 15 juli 2019 is vastgesteld. Daarnaast zijn de ontwikkelpunten (zgn. Klaverblad) benoemd. Met deze ontwikkelpunten zijn we aan de slag gegaan en moeten ook nog nader worden uitgewerkt. Deze ontwikkelingen / uitkomsten zijn input voor dit speerpunt. In de bestuursrapportages en door middel van een informatiememo is de Raad hierover geïnformeerd. De evaluatie van het P-budget wordt in Q4-2019 voorgelegd aan de Raad.

Speerpunt 44: Van buiten naar binnen bij vormgevende taken

Projectmatig werken

In de eerste helft van het jaar is er een tweetal projectleiders geworven om de inhuur terug te brengen. Ook zijn er een planner en een planeconoom geworven om het projectmatig werken verder te professionaliseren. Dit jaar werken we verder aan het standaardiseren van de werkwijze en het inrichten van de projectbeheersing. Voor 2020 werken we aan het inrichten van een projectenboek waarin beter inzicht wordt gegeven in de voortgang en uitvoering van het project.

Omgevingswet

Zie toelichting speerpunt 1 bij Programma 8.

SBP/nieuwe organisatie structuur

Het college heeft op 15 juli ingestemd met een nieuwe organisatiestructuur vanaf 1 januari 2020. De benodigde maatregelen om de structuur te implementeren worden gestart. De voorgestelde structuur wordt in 2022 geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Na de zomer informeert de gemeentesecretaris middels een presentatie de gemeenteraad.

Speerpunt 45: Professionele bedrijfsvoering / optimale procesinrichting

Als gevolg van de organisatieontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende wijziging in de hoofdstructuur zal de bedrijfsvoeringvisie waarschijnlijk pas in 2020 geïmplementeerd kunnen worden. Het concept zal meegenomen worden bij de uitgangspunten van de nieuwe inrichting van de ambtelijke organisatie.

Speerpunt 46: Optimale informatievoorziening

Geen update.

Speerpunt 47: Realiseren toekomstbestendig gemeentehuis

De interne verbouwing van twee kantoorvleugels van het bestaande gemeentehuis is medio augustus 2019 afgerond. In de kantoorvleugels die nog niet gerenoveerd zijn, starten in september de interne sloopwerkzaamheden. De fundering voor de nieuwbouw is gereed en na de bouwvak start de opbouw van de staalconstructie. De bestaande zij- en achtergevels van het gemeentehuis staan in de werksteigers voor aanpassing van de dakranden en de gevels. Voor de herinrichting van het voorterrein van het gemeentehuis is, in samenspraak met de Batouwe Apotheek, een nieuw ontwerp gemaakt. De bouwkundige oplevering van de nieuwbouw zal, volgens de geactualiseerde planning, in april 2020 plaatsvinden (wat een afwijking is van de oorspronkelijke planning; januari 2020). Om deze planning te halen, lopen de werkzaamheden op koers. Na bouwkundige oplevering volgt een periode van inhuizing meubilair, ICT apparatuur en audiovisuele middelen.

Speerpunt 48: AO/IB (adm.org./interne fin. beheersing) uitwerken

Wij verwijzen naar de update bij TR2-2019.

Speerpunt 49: Nota risicomanagement uitwerken

In Q4 stellen we als onderdeel van de geplande werkzaamheden in het Intern Controleplan 2019 een implementatieplan op voor toepassing van de Nota Risicomanagement. Hierover vindt afstemming plaats met intern betrokkenen en met de auditcommissie.

Speerpunt 50: Financiën: goed rentmeesterschap

Geen afwijkingen.

Speerpunten

- 42. Klantgerichte dienstverlening bij uitvoerende taken
- 43. Strategisch HR beleid
- 44. Van buiten naar binnen bij vormgevende taken
- 45. Professionele bedrijfsvoering/optimale procesinrichting
- 46. Optimale informatievoorziening
- 47. Realiseren toekomstbestendig gemeentehuis
- 48. AO/IB (administratieve organisatie / interne financiële beheersing) uitwerken
- 49. Nota risicomanagement uitwerken
- 50. Financiën: goed rentmeesterschap

Kwaliteit	Tijd	Geld

B | Financiële mutaties

In deze TR3 zijn er bij dit programma geen financiële mutaties die groter zijn dan € 50.000.

PROGRAMMA 10 ALGEMEEN BESTUUR

A Speerpunten

Speerpunt 07: Inwonerparticipatie

Evaluatie van de interactiewijzer is opgeleverd in juli en de aanbevelingen worden uitgewerkt. De aanbevelingen uit de evaluatie zijn tevens bouwstenen voor de ontwikkeling van de gemeentelijke visie op participatie. Zie ook toelichting speerpunt 8.

Speerpunt 08: Kerngericht werken

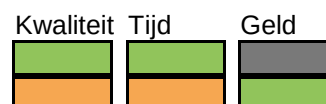
Binnen de gemeente Overbetuwe bestaan veel vormen van actieve betrokkenheid van inwoners; dit overstijgt kerngericht werken. We maken in dit proces daarom onderscheid tussen 2 sporen.

1. Het opstellen en implementeren van een organisatie brede visie op zowel inwoners- als overheidsparticipatie. Deze is gebaseerd op de uitgangspunten van kerngericht werken en richtinggevend voor zowel het fysieke als het sociale domein. Om de visie op te kunnen stellen wordt input opgehaald bij zoals de gemeenteraad, het college, de ambtelijke organisatie als de samenleving. Immers, de visie moet breed gedragen worden zodat we er consequent naar gaan handelen.
2. Het kerngericht werken doorontwikkelen en concretiseren naar concrete instrumenten die organisatie breed kunnen worden ingezet.

Naar verwachting zijn beide sporen eind 2019 gereed; de implementatie is echter een intensief proces dat in 2020 zal doorlopen. We zullen de raad begin september informeren over dit proces middels een raadsinformatiebrief.

Speerpunten

- 07. Inwonerparticipatie
- 08. Kerngericht werken

B | Financiële mutaties

Bij dit programma is per saldo sprake van een **nadeel** van **€ 140.000 incidenteel**.

Taakveld 0.1 Bestuur

Incidentele mutaties:			
Lasten	Uitkeringen en pensioenen aan gewezen wethouders	140.000	Dit betreft een noodzakelijke extra dotatie aan de voorziening.
Totaal		140.000	Nadeel

Exploitatie	Primair Begroot 2019	Actuele Begroting 2019	Realisatie 2019	Saldo 2019	TR3 INC. 2019 > € 50.000	TR3 STR. 2019 > € 50.000
Lasten	1.698.059	1.703.209	1.020.127	683.082	140.000	0

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Bij de Algemene dekkingsmiddelen per saldo sprake van een **nadeel** van **€ 83.000 structureel**.

Algemene dekkingsmiddelen

Structurele mutaties:			
Baten	Dividend Vitens	83.000	Vitens NV heeft het dividend vastgesteld. Per aandeel wordt € 0,90 aan dividend uitgekeerd. Onze gemeente is houder van 34.717 aandelen. Het aan onze gemeente uit te keren dividend bedraagt € 31.245. In de begroting gingen we uit van € 3,30 per aandeel; een totaal nadeel van ruim € 83.000. Vitens haar tarieven in 2018 heeft verlaagd en de bedrijfskosten zijn toegenomen, hierdoor is het resultaat lager. De Minister is voornemens om de maximaal te behalen winst voor waterleidingbedrijven te verlagen. Daarom heeft deze mutatie een structureel karakter.
Totaal		83.000	Nadeel